

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl. 1/2 an
3 fl. 1/2 an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2
an 9 frcs., 1/4 an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Un sir garmond:
odată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiecare publică-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blaș.

După congres.

Congresul naționalităților s'a ținut, cu tóte că până la momentul din urmă nu se putea prevedé, óre concede-va guvernul ținerea lui ori nu.

Era evident din capul locului, că guvernul ar dori, să opréscă ținerea congresului. Hieronymi pe vremea, când era ministru de interne, declarase, că nu va fi ministru ungar, care să permită ținerea unui congres de naționalități. Și era lucru vedit, că actualul guvern pășese pe urmele inaintasului său.

Cu tóte aceste ținerea congresului a fost încuviințată.

Nu vom să cercetăm motivele, cari au determinat guvernul la faptul concederii congresului. La tot cazul înse suntem îndreptățiți a susține, că acest fapt își are însemnătatea sa. După antecedente și după firea guvernului judecând ținerea congresului nu ar fi fost a se încuviința. Dacă totuși s'a încuviințat, trebuie să fie cauză și încă o cauză imperativă. Asta e clar.

Noi înse nu voim a face combinațiuni politice cu risicul de a căde în fantasmagorii. Noi voim, să privim și să judecăm congresul după valórea sa obiectivă.

Este fapt netăgăduit, că congresul naționalităților a succes.

Erau voci auctoritative între ai nostri, cari spuneau, că congresul nu va să succedă, pentru-că nu au să vină

Sérbii, ba Slovaci, ba nici chiar Români.

Și contrarul s'a dovedit. Congresul a fost fórté bine cercetat. Nu pentru că au fost de față 400—500 de persoane, ci pentru că era de ajuns, dacă ar fi fost de față de trei ori 16 persoane, va să țină 48 persoane. Românii au fost cei mai mulți. Și era și firesc. Românii sunt naționalitatea cea mai importantă și mai mare din țară. Dar au venit și Sérbii și Slovaci, măcarcă pe cei dintâi trebuie să-i socotim aproape într'o categorie cu Sașii privilegiați, ér Slovaci sunt lipiți de pământ și mâncați de sărăcie.

Primul și supremul succes al congresului deci îl aflăm în faptul, că în butul presiunilor celor dela putere, în butul necasurilor firești, în butul intereselor particulare, ce se află între factorii deosebiți, cele trei naționalități s'au întrunit prin reprezentanții lor firești pentru a spune în capitala țării, că sórtea, ce li-s'a creat fără consimțirea și în contra voii lor, nu-i mulțămesc, din contră îi îndemnă a căuta mijloce de scăpare.

Ori cum ar fi guvernul de apatic, ori cum ar fi de orbit, faptul acesta totuși trebuie să-l pună pe gânduri. Pentru că nu póte guvernul să fie atât de orb, încât să nu vadă, că congresul a reprezentat într'u adevăr convingerea nefalsificată a jumătății din locuitorii Ungariei. Nu póte guvernul să fie atât de prost, încât să credă în serioșitatea

demonstrațiunilor aranjate cu uscăturile din Torontal cu bani scumpi și cu rezultat nul.

Ér ce privesce conclusele aduse de congres, acele de sigur vor mulțămi pe toți, cei ce nedreptățiți se simțesc prin actualele stări din patrie. Conclusele tóte în esență esprimă vederile și convingerea naționalităților apăsate, și în special a poporului român.

Ceea ce póte să provóce îndoelă și dispută, se ține nu de esență, ci numai de tactică, de procedură. Așa bună órá pasivitatea la alegeri este un punct, asupra căruia există divergență în tóte naționalitățile din alianță. Și noi nu pregetăm a o spune, că nu vedem probabilitatea unei îndreptări a stărilor nóstre, până când nu vom ieși pe câmpul de luptă. Vedem și noi tóte greutățile. Dar și aceea o scim, că libertatea alegerilor este falsificată întocmai ca la noi și în celealalte țări ale Europei. Prin urmare credința noastră este, că pasivitatea e cauza decădintei și impotentei nóstre politice.

Cu tóte aceste înse noi cu mulțămire salutăm decisiunile congresului. Deși pasivitatea în viața parlamentară, ce a hotărît-o congresul, după a noastră părere nu va duce în grabă la scop, fiindcă după însă-și enunțarea congresului numai partidele ca atari nu ieau parte la alegeri, cu tóte aceste pasivitatea hotărîtă trebuie să pună pe gânduri pe cei ce au interes, ca lucrurile interne ale monarchiei să se afle în bună rin-

Feuilleton.

Sórtea femeii la Elinii și Romanii cei vechi.

(După Döllinger «Hidenthum und Judenthum».)

Aristótele relevéză cu drept cuvint ca o deosebire de frunte și o superioritate mare a vieții eline preste cea (orientală) barbară, că la Elinii femeia este înălțată întru sóta adevărată a bărbatului și nu e pusă pe o treptă cu sclavii. ¹⁾ Elinii aveau o viață politică sănătoasă și bine rinduită, numai pentru că aveau o viață familiară adevărată, întemeiată pe monogamie. Poligameicia nu exista la Elinii, bigamia se găsia numai în casuri de tot rare, poligamia se găsia numai la domnitorii împărăției macedoniene molipsiți de moravuri orientale; și de aceea la Elinii muierile nici nu se ținneau închise în baremuri, nici nu se păziau prin castrați. Posiția lor împotriva era asigurată în multe chipuri prin lege și datină și era înzestrată cu anumite drepturi; în lăuntrul caselor dispuneau ele ca stăpâne preste sclavi și prunci.

Cu tóte acestea muieria Elinii o priviau totuși numai de un mijloc bun spre ajungerea scopului, de un réu, de care nu se puteau lipsi, fiind el necesar pentru existența casei și pentru procrearea de prunci. Adevărat că la Elinii nici odată nu se înțimpla, ceea ce era obiceiul la Lidieni și la Etruscii, ca adevărate fetele să-și adune zestrea prin aceea, că deprindeau meseria desfrului; dar deja și lipsa de îngrijire, cu care Elinii lăsaau preste tot pe fetele sale destinate de soții, să crească fără de educațiune și instrucțiune, dovedesce, pe ce tréptă de jos sta la ei muieria. Instrucția fetelor se mărginea la dresarea în lucrurile de casă cele mai de lipsă și în salt și cant, pentru ca ele să póta lua parte în unele serbători religioase. Tótă virtutea muierii consta în aceea, ca ea să cemenzeze bine economia și să asculte de bărbat. ¹⁾ Era generală părerea, că muieria deja dela fire este mai defectuoasă și mai aplicată spre rele decât bărbatul, că ea se dá mai ușor invidiei, neîndestulării, clevetirii, obrăzniciei și este tot așa de aplicată a amăgi ca și a fi amăgită. ²⁾ De aceea în

Atena muieria în tótă viața ei trecea de minorenă; mama ajungea sub curatela fiului său, îndată ce acesta se făcea maioren. Ceea ce un bărbat făcea la sfatul ori la rugarea unei muieri, în sensul legii avea să fie invalid. Muierii nu i-se da voie de a închia pentru sine nici un contract de ceva însemnătate. ¹⁾ Ea prin testament nu putea să dispună de preț mai mare de o gălétă de orđ. Numai în casuri rare putea simpatia să înduplece pe bărbat și pe femeie, să închie căsătorie, căci fórté adese ori se căsătoriau, fără ca ei să se fie vedut mai înainte, și de față dispunea necondiționat tatăl ei, ér după mórtea acestuia fratele ei. Nici un străin nu intra în locuința muierii. Ea convinia fórté puțin chiar și cu rudeniile sale cele mai de aproape, ba chiar și cu bărbatul său, de óre ce locuințele lor erau osebite. Ea era deci avisată aproape numai la societatea sclavelor sale. Când bărbatul ei ospéta pe óre cine, ei nu-i era fertat, să fie de față. ²⁾ Plato dice deci despre muieri, că ele sunt dedate, să lucre în ascuns și în întunec,

Mor 1, 34; Plat. Legg. 6, p. 781; Democr. ap. Stob. t. 73, 62.

¹⁾ Plat. Meno, p. 71.

²⁾ Aristot. H. A. 9, l. Cf. Polit. 1, 5; Magn.

¹⁾ Isaeus, de Arist. haer. p. 259.

²⁾ Herod. 5, 18.

¹⁾ Polit. 1, 1, 5.

duelă. Aceste cercuri din conclusele congresului vor pute să vadă, că reprezentanții jumătății dintre locuitorii Ungariei stau de o parte de conducerea afacerilor, pentru că sunt eschiși pe cale măestrată și forțată.

Er aceia, cari au interes de pacea internă a Ungariei, sunt aliații monarhiei noastre. Și valoarea alianței cu monarhia noastră o determină situația internă a țării. O țară, în care cetățenii nu sunt mulțamiți, nu poate să fie un aliat bizuit.

Așa dară cu toate că noi nu suntem prietini pasivității, cu toate acestea ne mulțămim și cu acest conclud al congresului și-l scim aprepia după totă valoarea, ce o are.

Inchierea și morala este deci scurtă. Congresul a contribuit mult la întărirea sentimentului național, la oțelirea puterilor și la producerea convingerii, că interesul păcii generale cere, ca poporele nemaghiare din Ungaria să fie reabilitate în drepturile, ce li-se cad după ale firii legi.

Căsătoria civilă e sacrament. — Învețătura acesta a ieșit din capul unui canonist gr. cat. și român, — nomina sunt odiosa, — și s'a publicat în „Magyar Állam“ din 13 a c. Dar étă ipsissima verba, firesce că traduse de pe unguresce:

„Deși deci după învețătura „dogmatică“, ce și-a găsit expresiune atât în epistola Pontificalului Păpă IX din 19 Septembrie 1852 îndreptată către Victor Emanuel, cât și în alocuțiunea „Acerbissimum“ a aceluiași Pontifice rostită în 22 Septembrie 1852 către sfântul colegiu al cardinalilor, o atare „căsătorie civilă“, care nu poate să se cualifice de „sacrament“, din punct de vedere al dreptului bisericesc, așa dară și înainte lui Dumnezeu, are să se privească de „concubinată“ urit; dară chiar pentru că după Pontificele numai aceea „căsătorie civilă“, care se ține de categoria acesta, are să se privească de „concubinată“: de aci nu urmază aceea, că din punct de vedere al dreptului bisericesc

orî carei „căsătorii civile“ îi lipsesce neapărat caracterul „sacramental“, ci aceea, că din punct de vedere al dreptului bisericesc are să se privească de „concubinată“ numai aceea „căsătorie civilă, căreia îi lipsesce caracterul sacramental“.

Nu adaugem la acestea nimica, de ore ce ne temem spațul foii de un potop nou de „Dechiarățiuni“. De aceea și spunem înainte, că nu le vom publica.

Dar o observare totuși cutezăm, să facem. Dsa în ultima sa dechiarățiune, pe carea noi am aflat de bine a nu o publica, țice, că nu poate pune mult preț pe cele ce le publică „Unirea“, pentru că ea dăscălesce „pe cei puși de Spiritul Sfânt a ocărmui biserica lui Dumnezeu“. Dsa într'aceea pune mult preț pe cele ce le publică „Magyar Állam“. Noi fără a voi, să băgăm vină acestei foi, îl îndrumăm pe dsa, să cetască revista „Din Patrie“ din numărul nostru de față.

Programul congresului naționalităților.

I. Alianța sârbă, slovacă și română declară, că va ține la integritatea țărilor coronei Sf. Ștefan în toate direcțiile sale.

II. Respectând raporturile etnice și dezvoltarea istorică a Ungariei, în puterea căroră Ungaria nu este un stat, căruia un singur popor ar pute să-i dea caracterul său național, ci numai totalitatea poporilor Ungariei, unite într'un întreg, poate da caracterul acestui stat, Români, Slovaci și Sârbi, locuitori în Ungaria și Transilvania, susținând integritatea țărilor Coronei Sf. Ștefan, voesc să tragă din raporturile etnice existente și din dezvoltarea istorică a Ungariei toate acele consecuențe, cari sunt trebuincioase pentru administrarea statului cu respect la susținerea și dezvoltarea singuraticelor popore ale Ungariei.

III. Natura statului ungar, produsă prin raporturile etnice și prin dezvoltarea istorică, nu permite, ca un singur popor, care nici nu formeză majoritatea populațiunii, să-și aröge dreptul de a forma el singur statul. Numai totalitatea poporilor Ungariei are dreptul a se identifica cu statul, după

cum acesta declarat este și în legile existente. În consecuență așa numita idee de stat național maghiar, arogând atributele statului numai pentru un singur popor, care este în minoritate, și cu ajutorul puterii de stat acuirate aservind astfel celealalte popore ale Ungariei, care sunt în majoritate, este în contradicere cu raporturile etnice și cu dezvoltarea istorică a Ungariei, dar este totodată și o periclitare a condițiilor de existență pentru celealalte popore ale Ungariei, cari compun majoritatea țării.

IV. În fața acestei periclitări, care deja prin fapte se pregătesce a nimici condițiile de existență ale celoralalte popore ale Ungariei și Transilvaniei, cari formeză majoritatea țării, Români, Slovaci și Sârbi din Ungaria și Transilvania, susținându-și programele lor proprii naționale de până aci, inchie alianță pentru a-și apăra cu toate mijlocele legale naționalitatea lor, și nădăjduesc, că din același interes la această alianță se vor alătura și Rușii și Germanii Ungariei, căci această alianță nu conține nimic ilegal, ci mai virtos se nisuesce cu toate mijlocele legale și pune Ungaria pe base firești. Drept bună firească este a se considera autonomia națională în cadrul arondării comitatense.

V. Această alianță a naționalităților nu eschide, ca fiecare naționalitate, după împrejurările sale deosebite, să pötă nisui la o dezvoltare proprie, și spre scopul acesta naționalitățile aliate își promet ajutor reciproc.

VI. Poporilor nemaghiare ale Ungariei amăsurat hotarilor graiului lor să li-se dea deplină libertate, astfel ca respectivelor teritoriilor autonome (comitate, orașe municipale, comune) prin aplicarea limbii naționale la autoritățile administrative și judiciare să li-se dea caracterul naționalității respective. Unde înse limbile sunt amestecate, acolo în interesul administrațiunii mai ușore comitatele să fie arondate după limitele limbilor.

VII. Din acest punct de vedere Români, Slovacii și Sârbi nu se pot mulțumi cu așa numita lege a naționalităților din 1868. Această lege, după cum se pare, a fost adusă, numai ca să servescă de mască înainte străinătății pentru pretinsa toleranță

și-și exprimă părerea, că pe sama muierilor să se introducă sisiții osebite.

De aceea nici istoria elină și — dacă abstragem dela Euripide — nici literatura elină nu prea cunoște femeii cu adevărat nobile. Arare ori auzim despre o înfrință binefăcătoare a mamelor ori soțiilor asupra faptelor și caracterului fiilor și soților. Căsătoria trecea de datorință, pentru că deii aveau lipsă de închinători, statul de civi și ostași, nêmul de coboritori. Lucrul cel mai de capetenie era a nasce civi. Burlacii erau desprețuiți ca nisce omeni, cari nu-și impliniau datorința civică, și în multe privințe se puneau mai înderpt. O lege din Atena dispunea, ca numai omeni căsătoriți să pötă fi oratori și beliduci. ¹⁾ Mai mult, Plato și Plutarch spun lămurit, că în Atena legea silia pe bărbați, să se căsătorescă. ²⁾ Cu toate acestea numărul celor ce rămăneau de bună voe burlaci, creștea nefcetat, — érá acesta pentru femeii era cu atât mai rău, cu cât fecioria de bună voe în lipsa totală a vre unui motiv religios și a vre unei carieri proventuöse de loc nu obvinia, érá cea preste voe se privia de o nenorocire mare. ³⁾ Ce încredere și putea să aibă față cu fetele și

surorile sale Elinul, care beția o privia de un vitiu general al femeilor? ¹⁾ Nu de bună voe și din îndemnul firii, ci în urma silii deprinse de lege se hotăriau omeni la căsătorie și la generare de prunci, — țice Plato despre Elini în general. ²⁾

Legislațiunea Spartană a privit căsătoria de totului tot din punctul de vedere al unei instituții pentru procrearea de civi sănătoși și robuși și conform acestui punct de vedere a și regulat raportul dintre bărbat și muier. Pe fete le dedau Spartanii la cutezare obraznică și la asprime nefemească prin exerciții gimnastice în palestră într'o îmbrăcăminte apröpe de desgolire, la cari priviau bărbați și tineri și chiar și străini. Ba pe insula Chios în atari exerciții se luptau la trântă în public tineri și tinere. ³⁾

Salturile încă erau necuviincioase până la nerușinare. La căsătoriți conceptul creinței conjugale ca a unei datorințe sfinte nu putea nici să se nască. Căsătoria le era o formalitate, a cărei scop se implinia prin nascere de ostași valoroși pe sama statului, și nu avea nici o importanță întrebarea, cine e tatăl pruncilor. Căci pe cum țice Plutarch, legislatorul nu voia, ca bărbații să fie jaluiți

și să pretindă poșederea esclusivă a muierilor sale, ci dimpotrivă poșederea acesta să o împărtășcă de bună voe cu alții; bărbatul mai bătrân să lase pe soție-sa pe un timp unui bărbat mai tiner, ca și acesta să genereze cu ea prunci; și așa, pe cum țice Polibiü, ¹⁾ trecea de lucru frumos și se întâmplă adese ori, că bărbatul, care avea deja mulți prunci dela soție-sa, o împrumuta pe acesta unui prietin. Dacă voia deci în Sparta ore cine, să genereze prunci fără de a si ingreuia cu o soție, el împrumuta pe un timp anumit soția vecinului său. ²⁾ Poliantria mergea așa de departe, cât după mărturisirea lui Polibiü trei și patru bărbați aveau în Lacedemon o soție comună. ³⁾

Dacă s'a făcut deci provocare la aserțiunea unui Spartan, că în statul lui nu se întâmplă adulteriü, asta pöte să aibă numai acel înțeleș, că raportul, care în Sparta si nunia căsătorie, întru adevăr nu se vătămă prin aceea, ce pe airia trecea de adulteriü, de örece legea nu recunosea crima adulteriului, ci acesta dimpotrivă era un lucru legal, îndatinat și dîlnic. Deja pe timpul lui Socrate muierile Spartane erau vestite în întregă Elada prin desfrîul lor. ⁴⁾ Aristotel

¹⁾ Dinarch. in Demosth. p. 51.

²⁾ Dinarch. in Demosth. p. 51.

³⁾ Soph. Oed. tyr. 1492 sg.; Eurip. Helen. 291.

¹⁾ Anthol. Pal. 11, 298; Aristoph. Thesm. 735; Eccl. 218; Athen. 10, 57.

²⁾ Sympos. p. 192.

³⁾ Plut. Lyc. 14. 15; Athen. 13, 20.

¹⁾ Hist. 12, 6.

²⁾ Xenoph. de rep. Lac. 1, 8.

³⁾ Fragm. in Scr. vet. nov. Coll. ed. Maj. II. 384.

⁴⁾ Plat. Legg. 1.

față de naționalități. De fapt această lege nu se ține și este cu totul ilusorie. Până când această lege a naționalităților este în valoare, Sârbii, Românii și Slovacii vor respecta-o ca lege, dar pretind dela potestatea statului, ca ea și față de ei să fie respectată, ba încă să fie lărgită în favorul naționalităților și în înțelesul egalei îndreptățiri. Dacă vre-odată naționalitățile vor fi puse în posibilitatea de a fi reprezentate în parlamentul ungar, ele vor născuși la schimbarea legii de naționalități de acum în înțelesul principiilor autonomiei naționale cuprinse în acest program.

Și anume ele vor insista, ca datorința statului de a sprigini cu mijlocele statului scopurile culturale ale diferitelor popoare din Ungaria, să se execute în toate detaliile.

VIII. Naționalitățile Ungariei sunt așezate în trista poziție de a nu putea lua parte la legislativa statului ungar. De oarece Ungaria este considerată ca domeniul unui singur popor, puterea statului se nisuesce, să dea parlamentului ungar caracterul reprezentării unui stat național. Măneacă din acest punct de vedere pentru Transilvania s'a creat o lege electorală nedreaptă și horendă, dar chiar după legea electorală din Ungaria proprie cererile electorale sunt astfel formate și listele electorale de regulă astfel se compun, că alegătorii naționalităților apar delăsurați și striviți, la alegeri apoi autoritățile administrative folosesc față de naționalități astfel de mijloace horende de presiune și dispoziții brachiale, încât așa ceva la alegeri nicăieri în Europa civilizată nu se poate întâmpla. Între astfel de împrejurări, când dreptul sacru al libertății electorale a devenit ilusoriu, Sârbii, Slovacii și Românii ca partide sunt siliți a se abține deocamdată dela alegeri pentru parlament.

IX. În legătură cu această alianță naționalităților dorește introducerea sufragiului universal direct și secret, dorește o arondare mai dreaptă a cercurilor electorale, sistarea influențării administrative la alegeri și abrogarea acelor dispoziții legislative, după care emisiunea plătirii contribuției atrage pierderea dreptului electoral.

X. De oarece în Ungaria nu există

nici o lege pentru dreptul de liberă întruniri și asocieri, ér ordinațiunile ministeriale privitoare la această chestiune învechite și echi-voce, organele administrative le explică și aplică în mod arbitrar, așa că pentru adunările publice și pentru formarea de asociații ale naționalităților se pun în cale toate pedecile posibile, și pentru ele dreptul de întruniri și asocieri aproape nu există, alianța naționalităților pretinde crearea unei legi precise și democratice pentru dreptul de întruniri libere și asocieri.

XI. De oarece prin sistemul actual autonomiile bisericesci și școlare garantate prin lege au devenit ilusorii prin amestecul arbitrar din partea guvernului, alianța naționalităților cere respectarea autonomiilor legale bisericesci și școlare și lărgirea lor în interesul adevărat al autonomiei.

XII. Considerând, că în Ungaria mărețea instituțiune a Juriului există excepțional numai pentru afaceri de presă, și având în vedere, că dislocațiunea acestor juriu este cu intențiune astfel întocmită, că în afacerile de presă ale nemaghiarilor judecă numai Maghiarii cu sentimente dușmănoase față de naționalități, cari nici nu înțeleg limba nemaghiarilor, ceea ce dovedește evident mutarea juriului din Sibiu la Cluș, și de oarece astfel această instituțiune este falsificată și îndreptată în contra orî cărei mișcări mai libere a presei naționalităților, cari în acest chip sunt total despoiate de libertatea presei, alianța naționalităților pretinde dislocarea acestor juriu în astfel de localități, unde, prin ridicarea instituțiunii dăunose a talmaciului, va fi cu putință a pertracta în limba originală a productului de presă, orî sistarea totală a instituțiunii de juriu și avisarea afacerilor de presă la tribunale regulate.

XIII. De oarece în Transilvania există o lege excepțională pentru afacerile de presă, ér în Ungaria libertatea presei este știrbită prin impunerea cautiunii, alianța naționalităților pretinde o lege unitară pentru libertatea nelimitată a presei.

XIV. Alianța naționalităților dorește libertatea pe toate terenele și astfel în prima linie se luptă pentru libertatea confesiunilor

existente. Din acest punct de vedere alianța naționalităților va lupta cu toate mijlocele legale pentru revisiunea legilor politice-bisericesci, cu atât mai mult, că acelea sunt îndreptate în contra vieții naționale a singuraticelor popoare.

XV. Naționalitățile Ungariei doresc reprezentarea intereselor lor prin un ministru denumit de corónă după chipul, cum este reprezentată Croația și Slavonia prin un ministru fără resort.

XVI. Pentru ajungerea scopurilor propuse și în vederea unei conduceri unitare, alianța Slovacilor, Sârbilor și Românilor va fi reprezentată prin un comitet ales de delegații Sârbilor, Slovacilor și ai Românilor, care comitet va fi compus din câte 4 membri din fiecare națiune.

XVII. Acest comitet va dispune cele de lipsă pentru efectuarea unei organizații vigurose și va îngriji, ca din timp în timp la toate ocaziunile să se ridice protest contra politicei de desnaționalizare a deținătorilor actuali ai puterii de stat.

XVIII. Comitetul va fi cu băgare de samă, ca bunăînțelegere între singuraticele naționalități să fie păzită, și totul să fie depărtat, ce ar pute știrbi această bună înțelegere.

XIX. Pentru de a clarifica marele public european, care nu este destul de orientat asupra raporturilor naționale ale Ungariei, comitetul se va nisui a orienta presa europeană.

XX. Congresul hotărește a se întruni periodic și încredințază comitetului conducător de a hotărî locul și de a îngriji de convocarea lui.

XXI. Comitetul convocător are să elaboreze încă înainte de întrunirea proximă a congresului un memorandum, care în numele popoarelor reprezentate prin această alianță, să espună pe deplin situațiunea cu scopul de a fi prezentat Maiestății Sale Imperiale și Regale.

XXII. La cas, că întrunirea comitetului delegat va fi zădărnicită, principiile cuprinse în acest program vor servi ca directivă politicei naționale a Slovacilor, Sârbilor și Românilor.

ce, că ele trăesc în desfrîu total, ¹⁾ și e caracteristic pentru femeile acelei republici de-aia și numai faptul, că pe seducătoriul noștriu al unei femei de frunte femeile acestea nu încurajat strigându-i cu nerușinare, că să continue tot așa și numai să grijescă, de-a Spartei prunci sănătoși. ²⁾

Stările acestea celorlalți Elini, cel puțin al statelor ionice, le erau o smintelă. În Atena un astfel de desfrîu al femeilor nu putea nici odată să-și facă cale. Dar cu atât mai mare era aci volnicia, ce se concedea bărbatului. Puterii bărbatului de a-și alunga soția și de a-și lua alta mai frumoasă, mai tineră și mai bogată nu i-se puneau nici o stavilă. Adevărat că se dicea, că pe lângă consensul comun al ambelor părți căsătoria se desfăcea îndată, și ca să se pretindă vre o altă formalitate de-aia, că lucrul se notifica arhivelor în scris. Dar învoirea muierei în căsătorie cele mai multe era ilusorie, căci ea era dată totalmente în puterea bărbatului și putea ceteza, să denega învoirea sa, ci trebuia concedă, ca ea întocmai ca o marfă să fie vîndută, dăruiată orî testată altuia. Afară de aceea așa se vede, că și numai voința bărbatului încă era de ajuns, pentru ca să

se desfăcă căsătoria. ¹⁾ Numai zestrea muierei era în casuri de acestea încâtva un scut pe sama muierei, dacă bărbatului nu-i convinia, să o restituască. Zestrea nu era adevărată nici a bărbatului, nici a muierei, ci a stăpînitorilor acesteia, adevărată a tatălui și fraților ei, și bărbatul avea numai usufructul zestrilor. O căsătorie fără zestre nu se deosebia întru nimica de un concubinată.

„Etere,” declară Demostene înaintea poporului, „avem pentru plăcerea noastră, țititoare pentru grijea dilnică a trupului, și soții pentru procrearea de prunci legiuți și ca păzitoare de încredere a casei.” ²⁾ Raportul față cu țititoria de multe ori era contractat și sta chiar și sub scutul legii. Mai mare și mai stricătiosă era furituria eterelor. Pe când viața retrasă, sila, ignoranța, respectul legal erau partea soțiilor, pe atunci libertatea, cultura, omagiul bărbatilor și în sfârșit desprețuirea erau partea eterelor. Fetele acelea, cari se meniau pentru a se face etere, primiau o educare îngrijită, carea se denega fetelor destinate pentru a se face soții. Așa ajunseră eteretele în legătură cu artiile, cu literatura și chiar și cu religiunea

țerii lor, și prin această dobîndiră o însemnătate istorică. Amintim aci numai aceea, că Afrodita Anadiomenă a lui Apelle și deita Cnidică a lui Praxitele au fost icone de ale faimosei Frini, ¹⁾ că eteretele Atenei au ridicat deștei de pe insula Samos o statuă din căștigul meseriei sale, ²⁾ că eteretele din Corint erau obligate prin lege, ca în cas de primejdie ori de nenorocire publică să fie de față la jertfele, ce se aduceau deității Afroditei. ³⁾ În sanctuarul național din Delfi sta o statuă a Frini, și acesta nu se privia de profanare a sanctuarului. ⁴⁾ De când Aspasia și Pericle au cultivat și nobilitat poziția și meseria eteretei în ochii Elinilor, de atunci nimenui nu-i trecea prin gând, să afe ceva necuviincios în aceea, că și bărbai căsătoriți aveau etere. Certa alor doi bărbai pentru o astfel de draguță a decis-o judecătoria așa, că a hotărît, ca fiesce care din cei doi rivali să o aibă tot a doua di. ⁵⁾ Dacă ne aducem aminte, ce regule de precauțiune în comerțul cu femei a recomandat Socrate învțăceilor săi și cum a cercetat el însuși în societatea învțăceilor săi pe etera Teodota și a dat acesteia sfatură, cum are ea

¹⁾ Esemple: Demosth. c. Ebulid. Oratt. Att. V. 514. 515; Demosth. pro Phorm. ib. p. 218; Dem. c. Aphob. p. 103. 104.

²⁾ Dem. c. Neaer. Or. Att. V. 578. Cf. Athen. 13, 31.

¹⁾ Athen. 13, 59.

²⁾ Alexis ap. Athen. 13, 31.

³⁾ Athen. 13, 32; Strabo p. 481.

⁴⁾ Plut. Amat. p. 753; De Pyth. orac. p. 400.

⁵⁾ Demosth. c. Neaer.

¹⁾ Aristot. Polit. 2, 5.

²⁾ Plut. Pyrrh. 28. Cf. Parth. narr. 23.

Revista bisericească.

Din Patrie.

În jumătatea a doua a lunii de față avea să se adune conferința episcopatului catolic, carea să dea clerului și poporului catolic îndrumările de lipsă în fața acelor legi bisericești-politice, cari se vor pune în vigoare cu 1 Octobrie c. Conferința asta s'a amânat înse probabil până pe la începutul lui Septembrie.

Archiepiscopul Samassa de Agria era și-a pierdut răbdarea și a prevenit acțiunea comună a episcopatului dând un cerculariu referitoriu la executarea legilor bisericești-politice. Despre cerculariul acesta dăc foile firmei Haas et Deutsch: „Cerculariul — dovedesce îndreptățirea politicii bisericești, combate împotrivirea ei cu dogmele . . . timbră de demagogie acțiunea din Alba-Regală.“ „Magyar Állam“ nu află a fi de lipsă, să se declare cu privire la cerculariul lui Samassa, ci se provocă simpiaminte la Luca 22, 48, unde se cetesce: „Iudo, cu sărutare pe Fiul omului vinđi?“

Austria.

Sfinția Sa Leo XIII a numit legat apostolic cu iurisdicțiune preste provinciile slave de pe peninsula balcanică pe arhiepiscopul Stadler de Saraievo, care duce rolă conducătoare în silințele de a uni pe Slavi cu biserica catolică.

China.

Pe la sfârșitul lunii trecute și pe la începutul lunii curente Chinezii au inscenat din nou o persecutare a creștinilor. Au fost uciși mai mulți misionari și au fost pustiite mai multe misiuni. Persecutările acestea se repetesc de altmintea neîncetat din anul 1890 încôce. Acum persecutările acestea se par a fi o urmare a războiului iapano-chinezesc. Chinezii pun adecă vina de sastrului său pe Europeni. Se pare, că puterile europene, — cu excepțiunea Rusiei, — vor să întreprindă o acțiune comună, prin care să se curme persecutările creștinilor din partea Chinezilor.

să cucerescă pe bărbați și să-i țină legați de sine; ¹⁾ dacă avem apoi în vedere, că lucrurile acestea se istorisesc într-o carte, care are tendență apologetică și între altele voesce, să apere pe Socrate în contra invinuirii, că el ar fi fost un seducătoriu al tineretului: — atunci lucrurile acestea pot să ne spună, ce și cum gândiaș omeni pe atunci despre relațiunile unui bărbat cu o eteră. De câte ori se întâmpla, de relațiunile acestea ajungeau, să fie amintite înaintea judecătoriei ori cu alte prilejuri publice, ele se amintiau ca nisce lucruri indiferente și cari se înțeleg dela sine. Artiști, poeți, filosofi, oratori, bărbați de stat premergeau altora cu exemplu prin legăturile lor cu etere: Pericle, Demade, Lisia, Demostene, Isocrate, Aristotele, Speusip, Aristip și Epicur sunt numai câteva nume din lunga listă a patronilor eterelor. La masa Frinii se adunaș chiar și Areopagiți. Unele etere aveaș parte de onoruri regesci, și multora dintr'insele li-s'au ridicat statue.

(Va urma.)

¹⁾ Xenoph. Mem. Socr. 3, 11.

Revista politică.

Afaceri interne.

Sciut este, că ministrul Bánffy voia, să mai facă încă un peer-shub, pentru ca astfel să asigureze în casa magnaților votarea legilor bisericești-politice restante. Pretextul a fost erăși acela, că mai multe familii de magnați s'au stins. Acum se vestesce din Viena, că Maiestatea Sa s'a declarat, că este aplicat a numi magnați noi, înse numai la tómnă, după ce se vor fi terminat desbaterile bisericești-politice în casa magnaților.

Franța.

„Figaro“ din 12 a c. publică următoarea informațiune politică senzațională:

„În vara anului 1891 nemijlocit după întilnirea dela Kronstadt s'a întimplat, că ambasadorul francez Narboulrier s'a întilnit cu Giers ministrul rusesc de esterne de pe atunci, și a decurs între ei o consfătuire mai lungă referitoare la alianța ruso-franceză, ce avea să se închie. Cu privire la principiile fundamentale ale alianței erau în chiar deja pe atunci, și era vorbă numai despre aceea, că să se găsească o atare formă potrivită, carea să și-o potă însuși amindoué statele. — În aceea consimțiau atât Franța cât și Rusia, că de o alianță formală nu au nici o lipsă, ci și numai o convențiune militară încă e deplin de ajuns. Învoela acesta nici nu au signat-o, căci țarul Alesandru III voia, să împărtaşescă mai întâiu baronului Mohrenheim ambasadorului rusesc din Paris cuprinsul ei, și de aceea a chemat pe baronul din Paris de-a dreptul la S. Petersburg. Mohrenheim, care își petrecea concediul departe de Paris, a fost foarte surprins, când a primit chemarea, și credea, că a comis ceva greșelă, și sigur îl vor rechema. Îngrijirea acesta a sa călătorind prin Paris nici nu a tănuțit-o lui Ribot ministrului francez de esterne de pe atunci, dar acesta i-a împărțășit cauza călătoriei lui la Petersburg. Când Mohrenheim s'a întors apoi la Paris, era deja deplin introdus în tainele țarului Alesandru III și șcia bine, în care direcție să dea mână de ajutoriu. Mai târziu a sosit ministrul de esterne Giers în Paris și a continuat consfătuirii intensive cu ministrul Ribot și Freycinet; în scurt timp a venit în Paris și generalul rusesc Obrocev și a continuat cu plenipotențiatul guvernului francez generalul Miribelle tractative lungi și intensive cu privire la convențiunea militară, ce avea să se închie, și au și ajuns la hotăriri pozitive. Cuprinsul și amănuntele convențiunii firesce că din considerări mai înalte de stat nu pot să se publice, dar e faptă, că convențiune esistă, și acesta nimeni nu pôte să o nege.

„Principiile fundamentale ale convențiunii sunt acestea:

„Amestec necondiționat și imprumutat în cazul, când una din părțile contractante ar fi atacată, pe când obligămintul amestecului atfirnă dela placul părților contractante în cazul, când ele ar ataca.

„Convențiunea avea să se subscrie chiar atunci, când a fost asasinat pre-

sidentul Carnot în Lyon, și așa Casimir Périer a avut să sancționeze cu numel său contractul, care hotări definitiv alianța ruso-franceză.“

Bulgaria.

Prințul Ferdinand a sosit în 13 c. în Sofia. Aprópe toți locuitorii au ieșit la gară întru întâmpinarea lui. Pri mirea i-a fost foarte strălucită.

„Köln. Ztg.“ publică scirea din Viena că preotul aulic rusesc Ianicev e deja pe cale cătră Sofia, pentru ca să conducă trecerea prințului Boris la ortodoxie. După ce realezarea lui Ferdinand pe lângă participarea ablegaților din Rumelia ostică nu l-ar face principe legitim, și după ce în politica rusescă și în cea austriacă precumpenesec tendențele pacifice, în unele cercuri politice găsesec ómenii, că e probabil, că prințul Ferdinand în curénd se va proclama de rege.

De altă parte se dăce, că Rusia vre, să înduplece pe Ferdinand pe vremea la abdicere în favorul fiului său Boris. În numele acestuia ar avé o regență rusofilă, să guverneze țara.

Corespondințe.

Séplac la 12 Aug. 1895.

Onorată Redacțiune!

În 11 a curentei am petrecut la locul de odihnă vecinică pe regretatul avocat din Deș Gabriel Man de Boereni.

Înmormintarea i-a fost frumoasă, pe cum frumoasă și laborioasă i-a fost și viața întregă. Public numeros atât din oraș, cât și din provincie a luat parte arătând prin acesta, că virtutea este prețuită de amic și inamic.

Actul binecuvântării rămășițelor terestre ale adormitului s'a sevărșit sub pontificarea Magn. D. canonic Ioan Papiu și cu asistința Magn. D. canonic Ioan Georgiu, a P. O. D. protopop Vele și a vre-o 6 preoți, între cari și Ci. D. Dr. Al. Ghețe profesor de teologie în Gherla.

Predica funebră a ținut-o Rsm. D. canonic Ioan Georgiu o predică foarte pătunđetőre, în care a arėtat, ce e mórtea, de ce ne desparte mórtea, cum ne putem noi mândgăia în vederea, că toți trebuie să murim, îndemnănd pe ascultători, să ducă o viață religioasă după preceptele lui Dumnedeu, și să deprindă virtuțile creștinesci și civice. Apoi a relevat, aplicând cele duse la viața adormitului. virtuțile regretatului, carele a fost un bărbat activ, sincer, iubitor de progresul nómului pe tóte terenele, care s'a pus în fruntea tuturor mișcărilor naționale, care a lucrat pentru înflorirea bisericilor și a școlilor române, și care a dorit fericirea nómului său până la suflarea cea mai din urmă.

La mormint a mai vorbit Sp. D. avocat Dr. Farcaș luându-și adio dela adormitul în numele său și al colegilor săi avocați români din Deș și într-o vorbire ardată a mai înșirat încă odată virtuțile regretatului Gabriel Man.

Odihnescă în pace, că el și-a implințit chemarea! Fii nu a avut, dar a iubit tinerii buoi, și în cancelaria dînsului mulți tineri candidați de avocat și-au aflat aplicațiune și și-au câștigat praxa advocațională.

asa, ca nu voi greși afirmând, ca puținii advocați sunt în părțile aceste, cari să nu-și fie făcut praxa în cancelaria dînsului.

Ca trăsături frumoase ale caracterului său amintesc sinceritatea și francheța, cu carea și spunea el părerea sa amicului ca și contrariului său personal sau politic. Apoi activitatea s'a neîntreruptă și punctuositatea sa în afaceri, carea l-a preocupat chiar și în momentele sale din urmă. Iubirea națiunii sale și dorul inimii sale de a o vedea odată fericită, și carea făcea, să-i bată inima mai repede și în momentele cele mai critice ale vieții sale, interesându-se, pe cum a binevoit a-mi comunica o persoană de poziție înaltă, carea a fost pe lângă regretatul, până și-a dat ultimul respiriu, de congresul naționalităților, și poftind, ca să se scrie și numele dînsului în telegrama salutătoare a celui.

Gabriel Man a trăit 71 ani. În anii epocali 1848—1849 ca tînr de 24 ani a luat parte la mișcările naționale. A fost jude suprem în comitatul Solnoc interior și delă 1872 avocat.

Aceste sunt liniamentele generale ale vieții regretatului Gabriel Man.

Dară este de dorit, ca să-i scrie cineva biografia pe larg, căci adurmitul a meritat acesta.

Terminez rugând pe Dumnezeu, ca pe adurmitul să-l odihnescă în pace, era națiunii noastre să-i dăruască mulți bărbați ca și Gabriel Man.

Cu stimă

Ioan Sonea
preot gr. cat.

Școla Asociațiunii.

Condițiuni de primire.

În școla civilă de fete cu drept de publicitate și Asociațiunii transilvane din Sibiu și în internatul aceleia.

Pentru primirea în școla civilă de fete se cere atestat despre absolvirea claselor școlii elementare, sau atestat despre clasa corespunzătoare premergătoare dela o altă școală de categoria școlii civile. În lipsa unui astfel de atestat primirea se face pe baza unui examen de primire.

Inscrierile pentru anul școlar 1895/6 se fac din 1—5 Septembrie a. c. st. n.

Examenele de emendare și primire se țin în 4 și 5 Septembrie c. st. n.

Prelegerile se încep în 6 Septembrie c. st. n.

Didactrul e fixat cu 2 fl. v. a. pe lună, și pentru elevele, ce intră pentru prima dată în această școală, o tacsă de înmatriculare de 2 fl. v. a.

Pentru elevele cursului complementar, provădit în § 6 din statut, didactrul este de 2 fl. pe lună, și la prima înscriere tacsă amintită de înmatriculare.

Elevele, cari voesc, să fie primite în internat, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare a reuniunii femeilor, au să se înștiințeze de timpuriu, în tot cazul înainte de începerea anului școlastic, prin părinții sau tutorii la direcțiunea școlii, pentru a se pute face dispozițiunile necesare. Taxa internatului e de 200 fl. v. a. pe an, plătită înainte în două sau cel mult 4 rate. Cărțile trebuincioase, materialul de scris, de desemn, de lucru de mână, se înțelege, nu sunt cupruse în tacsă amintită, și cheltuielile reclamate în această privință se poartă de părinți, întocmai pe cum tot de dînsii se poartă cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în muzica instrumentală și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiunea în pianu sunt de 2 categorii:

a) Dacă o elevă voesc, să ia orelle singură, se compută la 2 orelle pe săptămână

taxa de 9 fl. pe lună; dacă 2 eleve împreună ia o instrucțiune în aceeași oră, taxa se compută la 2 orelle pe săptămână cu 6 fl. de elevă; sau

b) dacă o elevă voesc, să ia orelle singură, se compută la 2 orelle pe săptămână taxa de 6 fl. pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași oră, tacsă se compută la 2 orelle pe săptămână cu 5 fl. pe lună de elevă.

Pentru instrucțiunea în limba franceză câte 2 orelle pe săptămână se compută pe lună câte 1 fl. de elevă.

Tote tacselle se plătesc direcțiunii școlare, care remunerază pe instructorii.

Elevele din internat, afară de școlă, au în fie-care și anumite orelle de conservățiune în limba franceză, maghiară și germană. Pe lângă aceea ele se prepară și-și învață lecțiunile sub conducerea și cu ajutorul directorii și al guvernantelor.

Elevele, cari voesc, să fie primite în internat, mai au să aducă cu sine: o saltea, un covoraș la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri, (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi: perie de dinți, săpun și 2 pepteni, care toate rămân proprietatea elevei. Afară de aceste schimburi de trup sau albiturile, câte 1/2 duzină din fie-care, ciorapi și fuste de coloré închisă și batiste (marămii) câte 1 duzină, un parapleu și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toaleta nouă, părinții și tutorii sunt consiliați a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru a obține o uniformitate în îmbrăcăminte pentru toate internele, acele toalete cu prețuri moderate, se fac aici prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strîns de uniformă se țin: o haină, două șurte în forma unei haine, o pălărie de iernă și una de vară, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

Doritorii de a avea „Statutul de organizare”, pe cum și „Regulamentul intern” al școlii și „Regulamentul pentru cursul complementar”, le pot primi dela direcțiune pentru câte 20 cr. unul. Tot dela direcțiune se poate primi pentru 1 fl. și „Monografia” școlii, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școlii și al internatului în toate amănuntele lui.

Sibiu, în August 1895.

Dr. V. Bologa
director.

Conferința episcopatului catolic.

„Magyar Állam” în numărul său de ieri publică următoarele:

Fată de veștile propagate în presă despre dispozițiile și îndrumările, cari se plănuesc în urma executării politicii bisericești putem să împărtășim în chipul cel mai hotărât din isvorul cel mai bun și mai competent următoarele:

1. Conferința episcopescă s'a amănat de pe 22 Aug. de aceea, ca guvernul să nu aibă timp spre contradicțiunile față de îndrumările corului episcopesc.

2. Este neadevărat, că episcopii — cu excepțiunea singur a arhiepiscopului de Agria — nu ar vre să dea în comun îndrumările sale. Prin urma este neadevărat și aceea, că cardinalul episcop deja în zilele proxime ar eda epistola sa pastorală deosebită. Eminentă sa întocmai ca și episcopii lucră acum la epistola sa pastorală, carea o va eda cu prilejul edării îndrumărilor comune, care epistolă pastorală fiind concipiată în stil mare pretinde lucru mai lung. Probabil că scirile, cari s'au străcurat despre preparativele acestei epistole cerculare comitive, au sedus o parte a presei. Ce privește epistola pastorală a Eminentei sale, aceea în privința tonului, a prețului ei științific, a ponderității ei politice va fi vrednică de înaltul geniu al principelui bisericesc, dar nu va cuprinde nimica, din ce orelle cine ar pute să conchidă, că Eminentă sa ar concede măcar și numai o literă din cele ce a scris în memorandumul columnar subșternut Maiestății.

3. Cardinalul primate nu a trimis episcopilor planul unei epistole pastorale comune, ci numai un concept, ce servește de basă îndrumării comune, care concept cuprinde îndrumările edate în alte țări cu prilejul introducerii căsătoriei civile. Este datorința noastră, să constatăm, că îndrumările acestea sunt de tot corecte, și așa scirea aceea a lui „Nemzet”, că Eminentă sa va da îndrumări, cari vor sprigini executarea, — fie și spre bucuria tuturor catolicilor, — este de tot neîntemeiată. Planul de îndrumare al primatului, pe cum am avut ocaziune a ne informa, doarece, să se aplice în vătătura și hotăririle disciplinare ale bisericii față de acei miri civili, cari se căsătoresc pe cale civilă cu impediment canonic, ori cari desprețuesc căsătoria bisericească. În contra acestor păcătoși renitenți îndrumarea va rîndui și escomunicarea împreună cu toate consecuențele ei, așa dară cu oprirea dela sacramente și cu denegarea înmormîntării bisericești. Este înse probabil, că planul acesta de îndrumare al Eminentei sale conferința episcopescă îl va mai amplifica.

4. Preoțimea din păstoria sufletelor se va provede cu îndrumări uniforme, cari se estind până la amănuntele cele mai mici și grăesc așa de limpede, cât ar reversa lumină desevărgită, chiar și dacă s'ar da publicității în ora cea mai de pe urmă.

5. E probabil, că îndrumările comune împreună cu cercularele comitive ale singuraticilor episcopi se vor publica de pe amvon în Dumineca cea mai de pe urmă a lui Septembrie nemijlocit înainte de începerea executării, cu care ocaziune corul episcopesc ridică din nou protest în contra legilor celor fără de Dumnezeu și provocă pe credincioșii catolici la luptă constituțională pentru ștergerea lor.

Noutăți.

Din Archidieceasă. M. O. și Cl. Dr. Vasiliu Hossu profesor de s. Teologie s'a numit și constituit de Fisc al Sfatului Scaun Consistorial archidieceșan și mitropolitan gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.

Preotul și arendatorul regalelor. Ministeriul de finanțe a cerut opiniunea ministeriului de culte și instrucțiunea publică într'o chestiune foarte interesantă. Starea faptului e acesta: Într'o comună din sudul Ungariei erarul a esarendat pe trei ani dreptul de a colecta contribuția de consum și de beuturi. Arendatorii cer acum, să fie absolvați de obligațiunile contractului, de orecce preotul gr. cat. din comună a jurat în biserică pe locuitorii comunei, să nu mai consume în restimp de trei ani nici o beutură spirituasă. Arendatorii se tem acum, că în urma acestei jurințe va înceta consumarea beuturilor spirituoase, și ei astfel nu vor pute să adune contribuțiile de beuturi. Motivul preotului gr. cat. a fost acela, ca sermanul popor să se desvețe de beție, și acesta la tot cazul este o silință vrednică de recunoștință; dar după ce jurarea poporului păgubesc venitul erarului, ministeriul de finanțe cere opiniunea ministeriului de culte și instrucțiune publică, dacă este iertat, ca preoții să primescă în biserică atare jurămint.

Părintele Lucaciū osindit din nou. În procesul de calumnie intentat părintelui Lucaciū din partea guvernului procurorul a apelat la tabla regescă din Dobrițin împotriva sentinței achitătoare a tribunalului din Sătmar. Tabla regescă a osindit pe părintele Lucaciū la 6 luni temniță ordinară și 200 fl. amendă. În contra acestei osinde părintele Lucaciū a apelat la curie.

Deutsch Lajos asasinat. În 7 a c. Császár Károly, un ofical dimis al firmei atotputernice Haas et Deutsch, a voit, să între la Deutsch Lajos, ca în sensul contractului său să pretindă 4000 fl. ca escontentare finală. Șeful firmei înse nu l-a primit. Császár l-a pândit deci, când a ieșit din bureau, și l-a ucis cu două împușcături de revolver.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardeal.

H.

Notariul săborului.

Autoriul necunoscut al opului juridic numit Zaconică voinde în introducere să determineze mai de aproape timpul, când a început a scrie opul, ne spune, că a început a scrie „cândă a fostă anii Domnului 1680, Iunie, cândă săborul mare a toți protopopii cu voea și porunca prealuminatului și milostivului Domnului nostru Apafi Mihai den mila lui Dumnezeu craiul Ardealului, domnului părții unguresci, spanului secuilor ipr. pre părintele Iosif Budai pre Vlădicia Ardealului Mitropolitu Belgradului Vaș ales, fiindă notariu săborului mare protopopu Ion den Vinti . . . .”¹⁾

Din împrejurarea, că autoriul între toți oficialii bisericii românești din Ardeal de pre timpul, cândă a început a scrie opul, în locul întâiu amintesc pre notariul săborului mare, se vede, că pre acele timpuri notariul săborului mare era după mitropolitul persoana cea mai însemnată în biserică, era oficiul lui cel dintăiu după al mitropolitului.

Chiar pentru aceea necesitatea unui studiu detaliat asupra instituțiilor acesteia se impune de sine.

* * *

Urme istorice despre notariul săborului mare. În urmele istorice, cari le-am aflat, notariul săborului mare vine înainte sub mai multe numiri, anume sub numirea de *notariul săborului mare* vine înainte mai cu samă în actele dinainte de s. unire; în actele de după s. unire vine înainte și sub numirea de: *logofet*, latinesc *logotheta*, *secretariu*, *notariul clerului*.

1. Urmă veche despre notariul săborului mare avem dela anul 1680, cândă fu judecată mitropolitul Sava Brancovici. Tribunalul civil, care avea să se pronunțe asupra lui Sava, a fost constituit din mai mulți bărbați români și calvinii denumiți de principele Apafi și de superintendentele Tofeus. Între bărbații aceștia se amintesc pre lângă alții și Ioan Zoba protopopul rom. dela Vinti de dios și notariul săborului mare.²⁾

2. Altă urmă avem dela 1715. Samuil Clan ne spune, că cu ocaziunea sfințirii cetății Alba-Iulia la 1715 a funcționat și preoții românești în frunte cu „Petru Popa din Daia, Protopopul Daii și notariul săborului mare.”³⁾

3. Altă urmă veche despre notariul săborului mare avem în un act al săborului mare dela 15 Iunie 1715, care tractează despre ereditatea mitropolitului Teofil. În actul acesta se află următoarea inscripțiune:

„L. S. Venczel Franz al sfintului săbor mare logofet.”⁴⁾

Din inscripțiunea acăsta se vede, că notariul săborului purta și numirea de: *logofet*, care o vom întâlni și în alte documente.

Venczel Franz a fost și secretariul mitropolitului Atanasiu, și candidat de episcop după mórtea lui Atanasiu.⁵⁾

Massa ereditară a mitropolitului Teofil fu pertractată în timpul sedisvacanței de după mórtea Mitropolitului Atanasiu, și despre pertractarea masei acesteia sună documentul scris de Venczel Franz „al sfintului săbor mare logofet.”

4. Totu cu numirea de *logofet* vine înainte notariul săborului mare și în 1725, în o scrisore a episcopului Pataki către protopopul Miclăuș dela Voila, cu care împărtășesc socotelele săborului mare dela 1725. În scrisorea acăsta se cetesc și următoarele: „Să aiți grige Frăția ta, cum Dajdile Vlădicesci până la Sveti Georgie să se strângă împreună cu telerul logofetului, și atunci în lăuntru să se aducă.”⁶⁾

După aceea totu cu numirea de *logofet* vine înainte și în actele săborului mare dela anul 1728 ținut în Cluș-Mănăsturu sub presiul rectorului Iesuiților de acolo, fiindcă episcopul Pataki murise.

Actele acestui sinod se află descrise la Petru Maior,⁷⁾ pre

¹⁾ »Acte și Fragmente« de T. Cipariu. Blașu 1855 pag. 257.

²⁾ »Cronica Românilor« de Șincai la anul 1680 după Samuil Clain de Sadu.

³⁾ Samuil Clain la Georgiu Șincai »Cronica Românilor« anul 1715. În o scrisore a Mitropolitului Atanasiu dela 1701 încă se amintesc Vasile Daianul ca »notareș«, Lanrian și Balcescu »Magazin istoric« t. III pag. 323.

⁴⁾ »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 266.

⁵⁾ Nilles »Symbolae« t. I. pag. 394.

⁶⁾ »Istoria bisericii Românilor« pag. 93—97.

⁷⁾ »Acte sinodale« de Ioan M. Moldovanu t. II pag. 108.

cum susține, chiar din originalul ce-lă avea la mână. Subscrierile la actele aceste nu le-a adaus Petru Maior, ci la capetul lor țice numai: „*Sequuntur subscriptiones, impressione usualium sigillorum munitae, duorum generalium vicariorum et archidiaconorum et Logothetae, qui huic synodo interfuerunt, numero sedecim.*”

5. Cu numirea de *secretariu* vine înainte notariul săborului mare în actele sinodului dela 1732 ținut cu ocaziunea instalării episcopului Clain.

În punctul 5 al actelor sinodului acestuia cu privire la remuneratiunea notariului săborului mare se cetesc următoarele:

„*V. Cleri secretarius, non aliunde quam a Dnis aschidiaconis singulo et singulo exolvetur imperiali anuatim.*”¹⁾

6. Altă urmă despre notariul săborului numit notariul clerului avem totu din actele sinodului de instalațiune dela 1732, în cari la capet se cetesc următoarele:

„*Extradatum ad mandatum Illmi ac Reverendissimi Dni Eppi Ioannis Innocentij Klein L. Baronis de Szád per constitutum pro hac synedria V. Cleri graeci ritus notarium Paulum Pater m. p.*”²⁾

7. Totu cu numirea de *notariu* al clerului vine notariul săborului înainte și în sinodul electoral dela 1772. În reprezentațiunea sinodului către Maiestate, la capet se cetesc următoarele:

„*Mattis Vrae Smae humillimi perpetuoque fideles subditi Vicarius cum toto clero unito, Eiusdemque Cleri notarius.*”³⁾

Totu în locul acesta în nota editorului se amintesc ca *notariu* al clerului Avram Dăianul. Totu pre acest Avram numit dela Daia îl amintesc ca *notariu* al clerului și Petru Maior în partea inedită a istoriei bisericii Românilor, unde țice, că cu ocaziunea sfințirii episcopului Maior în Viena de către Vasile Bosiscovici, episcopul dela Svidinitz în Croația, între alții fu poștit să mērgă la Viena spre a asista la sfințirea lui de episcop și notariul Avram dela Daia „ci acela cu totul apesat de adăncile bētrărețe, n'a putut a se încumeta la drumul acela.”⁴⁾

8. Cătră capetul seculului al 18-lea avem urmă despre notariul săborului din sinodul electoral dela 1782, în cari se spune, că clerul a confirmat în oficiul acesta pre protopopul Murășului Ioan Bobu constituit încă în sinodul ținut în anul precedent din incidentul depunerii omagiului.⁵⁾

9. Asemene dela capetul seculului 18 avem urmă despre notariul săborului, numit și notariul clerului, în unu testimoniū, ce l'a dat sinodul dela 1792 lui Georgiu Șincai. În testimoniul acesta la capet se cetesc următoarele:

„*Per Demetrium Kaján m. p. Notarium generalem Cleri Graeco-Catholici Fogarasiensis.*”

* * *

Numirile: *logofet*, *secretariu* și *notariu* al clerului se folosesc pentru oficiul notariului săborului mare.

1. Aci avem mai întâiu să dovedim, că numirea de: „*al sfintului săbor mare logofet*”, care vine înainte în urma istoric de sub punctul 3, este sinonimă cu numirea de *notariul săborului mare*.

Spre scopul acesta însemnă următoarele: Însași numirea de *notariu al săborului mare* arată, că chemarea lui era, să redigeze actele, sau așa țicend să fie péna săborului mare. De unde dacă de pildă ore cine poștia în scris o deciziune a săborului mare, notariul era acela, care i-o estrada, se înțelege de sine, că scrisă de el.

Acum din timpurile dinainte de sfința unire, ce e drept, nu am aflat nici unu document estradat și suscrit de notariul săborului mare. Avem însă din timpul nemijlocit de după s. unire în punctul 3 din urmele istorice unu document despre o deciziune a săborului mare, estradat de o persoană, anume de Venczel Franz, care se numesc pre sine „*a sfintului săbor mare logofet*”.

Unu atare document înse n'a putut fi estradat decât de notariul săborului, căci numai de oficiul lui se putea ține să estradé atari documente. De unde numirea de *logofet* din actul acesta trebuie să fie sinonimă cu numirea de *notariu*.

¹⁾ »Acte Sinodale« de I. M. Moldovanu t. II pag. 97.

²⁾ Totu acolo pag. 100 și Nilles »Symbolae« t. II pag. 523.

³⁾ Totu acolo pag. 79.

⁴⁾ »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 129.

⁵⁾ »Acte sinodale« de I. M. Moldovanu t. I pag. 100.

⁶⁾ »Archiv pentru filologie și istorie« de T. Cipariu pag. 294.

Objecțiunea cea mai însemnată, ce s'ar pute face în contra deducțiunii acesteia este, că documentul subscris de Venczel Franz ca „*al sfântului săboru mare logofetă*“ cuprinde o decizie a săborului mare dela 1715, va să dică din timpul intercalariu de după mórtea mitropolitului Atanasiu. De unde ar urma că pre timpurile acele notariu alu săborului mare era Iesuitul Venczel Franz. De altă parte înse Georgiu Șincai după Samuilu Clain ne spune, că totu în timpul intercalariu după mórtea Mitropolitului Atanasiu cu ocaziunea sfințirii cetății nouă a Belgradului la dorința împăratului furu chemați și preoți românești uniți să o sfințescă. Între preoții aceștia a fostu și „*Petru Popa din Daia, Protopopulu Daiei și notariulu săborului mare.*“¹⁾

Din aceste s'ar pute deduce, saă că „*al sfântului săboru mare logofetă*“, nu este identicu cu „*notariulu săborului mare*“, saă că fiindu identice, atunci pre acele timpuri figuraă două persoane ca notariu alu săborului mare, anume iesuitulu Venczel Franz și și Petru Popa din Daia.

Nu trebuie să uităm înse, că e cu potință, că Petru Popa din Daia a funcționat mai înainte ca notariu alu săborului mare, și-a păstrat înse titula și după ce a încetat a mai funcționa. În casul acesta în unul și același timp Venczel Franz era notariulu actualu alu săborului mare folosindu titula de logofetă, era Petru Popa era notariulu emeritu alu săborului mare.

2. Numirea de *logofetă* este mai departe sinonimă cu numirea de *secretariu*, va să dică amândouă se folosescu spre a însemna oficiulu *notariulu săborului mare*.

Acăsta se vede diu următoarele: Din scrisoarea episcopului Pataki către protopopulu Miclăușu dela Voila adusă înainte în punctulu 4 alu urmelor istorice, se vede, că plata logofetului era unu taleră dela fie-care protopop.

Din deciziunea sinodului dela 1732 adusă înainte în punctulu 6 alu urmelor istorice, se vede, că și plata oficialulu numitu *V. Cleri secretarius* încă era unu taleră.

După ce însași numirea de *logofetă* și *secretariu* arată, că chemarea ambiloru a trebuit să fie probabilă aceeași, este tare aprópe concludulu, că fiindu-le și plata aceeași, prin amândouă se designază unulu și același oficiu alu notariulu săborului mare.

3. Numirea de *logofetă* este sinonimă cu a notariulu generalu alu clerulu, cum se vede din împrejurarea, că la 1715 logofetulu săborului mare Venczel Franz amintitu în punctulu 3 alu urmelor istorice a dat și subscrisu deciziunea săborului mare cu privire la masa ereditară a mitropolitulu Teofilu. La 1792 notariulu generalu alu clerulu a estradatú lui Georgiu Șincai testimoniulu sinodalú amintitu în punctulu 9 alu urmelor istorice. De unde se vede, că oficialulu sinodalú, care la începutulu secululu alu 18-lea se numea logofetulu săborului mare, la capetulu secululu se numea notariulu generalu alu clerulu.

Dacă acum numirea de notariulu generalu alu clerulu este sinonimă cu numirea de *logofetă*, atunci este sinonimă și cu numirea de *secretariu* și cu cea de notariu alu săborului mare, fiindu aceste éráși sinonime, precum amú vădutu deja.

* * *

Atribuțiunile de dreptú ale notariulu săborului mare.

1. Întâia atribuțiune de dreptú a notariulu săborului mare o indică însași numirea de notariu, va să dică notariulu acesta

¹⁾ Georgiu Șincai »Cronica Românilor« la anulú 1715.

avea să redigeze tóte actele și decisiunile săborulu mare. Dacă n'ar fi fostú acăsta chemarea lui de căpetenie, atunci nu pricepemú, pentru ce ar fi portatú numirea de notariu alu săborulu.

2. De oficiulu lui se ținea a estrada doritoriloru decisiunile săborulu mare provédute cu sigilulu mitropoliei și cu subscrierea lui proprie. Se vede acăsta de acolo, că elú a estradatú la 1792 lui Șincai testimoniulu sinodalú, érá la 1732 notariulu la mandatulu episcopulu a estradatú decisiunile sinodulu.

3. Ca notariu alu săborulu avea dreptú a subscrie decisiunile aduse în săboru, saă protocolulu săborulu. Se vede acăsta din subscrierile acteloru săborulu dela 1728, amintite în punctulu 4 alu urmelor istorice, între carú se amintesc și subscrierea notariulu. Ba amintirea notariulu în actele sinodalé era așa de lipsă, cătu chiarú și în reprezentațiunile, ce le făcea sinodulu la curtea din Viena, trebuia să se facă separatú amintire de aceea, că și notariulu este între petenți, cum se vede din reprezentațiunea amintită în punctulu 7 alu urmelor istorice.

4. Notariulu săborulu mare avea dreptú și la o remunerațiune óre care pentru ostenelele împreunate cu oficiulu lui. Remunerațiunea consta din unu talerú din fiecare tractú protopopescu, precum se vede din scrisoarea episcopulu Pataki către protopopulu Miclăușu dela Voila amintită în punctulu 4 alu urmelor istorice, și din deciziunea V a sinodulu dela 1732 amintită în punctulu 5 alu acelorași urme. E posibilú, că protopopulu plătiea talerulu acesta din alú seú, dárá e mai probabilú, că protopopulu îlú aduna prin repartițiune preste preoții tractualé. Acăsta se vede a o indica cuvintele episcopulu Pataki către protopopulu Miclăușu dela Voila ca „*dasdiele vládicesci până la sveti Georgie să se strîngă împreună cu talerulu logofetulu.*“

5. Notariulu săborulu era în diecesă persóna întâia după mitropolitulu. Se vede acăsta destulú de evidentú din introducerea Zaconiculu citatá la începutulu tractatulu acestuia, unde în loculú întâia este pusú notariulu săborulu între oficialii mai înalți bisericesci. Se vede mai departe din împrejurarea, că în timpul sedisvacanței după mórtea Mitropolitulu Atanasiu cu ocaziunea sfințirii pietrii cetății Belgradulu, notariulu săborulu a pontificatú între cei mai bine de o sută de preoți, carú erau de față.¹⁾

Istoriculu Samuilu Clain spune apriatú, că notariulu săborulu era persóna întâia după mitropolitulu.²⁾

6. Tare probabilú, că notariulu săborulu mare funcționa și ca o specie de vicariu alu mitropolitulu, cândú acesta era împiedecatú saă absentú. Că în timpú de sedisvacanța scaunulu mitropolitulu funcționa ca vicariu alu mitropolitulu în aceluie iturgice, se vede de acolo, că la sfințirea pietrii cetății Alba-Iulia, fiindú scaunulu mitropolitulu vacantú, notariulu săborulu a pontificatú, érá Samuilu Clain în loculú amintitu ne spune apriatú, că notariulu săborulu era o specie de vicariu mare alu mitropolitulu.

Pre la 1701 vicariu alu mitropolitulu Atanasiu era unu óre care Melentiú, despre care înse nu scimú, óre fost'a saă nu și notariu alu săborulu.³⁾ (Va urma.)

* * *

¹⁾ Samuilu Clain la Georgiu Șincai »Cronica Românilor« an. 1715, și Nilles »Symbolae« t. I. pag. 453, și Lauriau și Balcescu »Magazinú istoricu pentru Dacia« tom. III pag. 327, carú înse vorbescú despre celebrarea sfinței Liturgii prin notariulu săborulu cu ocaziunea introducerii episcopulu r. cat. Georgiu Mártonfi.

²⁾ La Georgiu Șincai »Cronica Românilor« anulú 1715.

³⁾ Nilles »Symbolae« t. I. pag. 258, 272 și 274.

Margeaua Gialmarei.

Novelă de Laiicus.

(Continuare.)

Capul blond al lui Sven se vedu de departe. El sosise de mult aci și cumpérase deja bilete pentru amfidoi. Pachet nu avea. Tot, ce luase, îi era pe spate. Mai avea un revolver în buzunar și în portofoliu o mapă militară a Algeriei. Își mai rezervase, să-și cumpere un pumnal acolo în Africa, de órece în fabricarea ástor fel de arme, orientali erau mamestri.

Călătoria mergea cam prost. Eugen era nemângaiat. El, care cunoscea raporturile din Africa mai bine decât Sven, nu mai avea nici o sperare. Sven la rindul seú

n'avea plăcerea de a mângăia pe un om, ce se părea absolut inconsolabil. Și chiar de aceea se apucă de studiarea mapei, ce o luase. Tótă atențiunea lui Sven se îndrepta mai ales asupra părților necultivate din Algeria. El descoperi în curénd fortul, apoi colonia lui Jocerau și lagéru Beduinilor, de aci apoi începu a calcula calea, ce ar duce la cea mai de aprópe oasă, însemnată pe mapă ca și o insulă. El ajunse mai curénd la oasă decât trenul la Marsilia, și astfel timpul, ce-í mai rămase, și-l petrecu sfármându-și capul cu întrebarea, că unde pot fi acum Beduinii? Trecuserá deja cinci zile dela întimplarea aceea, și lor le mai trebuiaú încă opt, până să ajungá acolo, cu totul dar treisprezece zile. Cine

ar pute spune, că unde vor petrece Beduinii în restimpul acesta? Cine ar pute, să le afle locuința într'un spaț de o mie de mile pătrate atunci, când ei n'au nicáiri locuință statornică, și încă atunci, când ei doresc, să nu fie aflați?

Era aprópe sigur, că Omar acum după răpirea Blancei nu mai petrecea în apropierea frontierelor franceze, și și dacă ar petrece, era greú orí cui, să o scape din ghearéle lui. Pustia așa de bine îi feria de orí ce urmărire. Să mai punem încă, că Arabii aveau caii cei iuți, carú în cas de orí ce urmărire îi puteau duce cât de departe. Din considerațiunile acestea urmărirea era desperată și dubie. Dar nu era Sven omul, care să-și

pérdă curând ori ce speranță. Sângele-i rece și caracteru-i norvegian țineau în peptul lui deșteptă dorința de a-și ajunge scopul cu ori ce preț.

În decursul călătoriei de pe mare începu cu Eugen o lungă convorbire despre Cabilii. Dar acesta nu-i scia spune multe. În corespondința cu tată-său tractaseră puțin și rar despre obiectul acesta. El scia preste tot, că Cabilii sunt un popor pacinic și liniștit, care n'are cu Beduinii alte legături, decât că sunt de o religione.

Cu toate acestea în cazul de față trebuie să mai fie fost și alte legături. Omar nu putea să vină numai de capul lui, să vadă mărgeaua Gialmarei; a trebuit, să fie fost cineva, care să-i spună de ea. Și acel cineva n'a putut fi decât un Cabil, care va scia spune și despre Omar multe lucruri. Sven era convins, că lucrul acesta numai așa a putut și a trebuit să se întâmple.

Într'aceea ajunseră în Algeria. Se însinuară la guvernorul general, care îi primi cu multă afabilitate. El le promise tot ajutorul posibil. Le dade apoi un ordin către comandantul dela frontieră, prin care acela era provocat, să-și pună la dispoziția tinerilor toate forțele, de cari dispune.

Guvernorul nu uitase, să le mai spună și aceea, că el n'are nici o speranță de bunul succes al urmăririi. „Căci dacă ași fi avut,“ adause el, „nu întărdiam de loc a întreprinde totul.“ Cu toate acestea înse e de datorința lui a ajuta unor cetățeni francezi, ca să-și ajungă scopurile lor.

După toate acestea se depărtară spre a-și relucepe călătoria. Nu preste mult avură ocaziune de a folosi ordinul guvernorului. Călătoria era așa de greoie, cât erau cât pe aci, să desereze, de cumva un ofițer dela cavalerie nu le-ar fi pus la dispoziție doi cai de răză berberii, cari le asurara mult continuarea călătoriei prin pustia africană.

În sfârșit după lungă cale ajunseră la fortul dela graniță. Aci aflară, că Beduinii nu răpiră nimic altceva decât pe Blanca. Se vede, că li-se daseră Beduinilor inviațiuni speciale în respectul acest. Nimic nu fusese devastat, nimeni atacata. Numai servitorii primiseră unele rane ușore, și și acestea înse mai mult pentru zelul de a apăra bunul stăpânului lor, decât din dorul de ucidere a

Beduinilor. Dar și ei erau acum afară de ori ce primejdie.

Acestea erau primele sciri, ce auziră. Ele erau relativ destul de bune, ar fi putut fi și mai rele.

Cătră sară ajunseră acasă. Revederea a fost foarte durerosă. Susana se lamenta în continuu după fiică-sa răpită, și chiar și lui Jocerau i-se umpleau ochii de lacrimi, când se pomenia numele Blancei.

Sven și în sara acésta era ca atunci, când l-am cunoscut prima dată. El ședea într'un unghișu al casei, cu picioarele aruncate departe de el și ținând în gură un mic ciubuc arab. Vorbia foarte puțin și asculta toate, ce se vorbeau. Se alese tose numai cu puțin; celea mai multe lucruri interesante le auzise deja dela Eugen ori dela comandantul dela frontieră.

Cu toate acestea auzise un lucru de mare moment. Jocerau spunea adecă, că Blanca a fost de multe ori în satul Cabililor.

„Așa? Și pentru ce?“

„Pentru ca să ducă câte ceva celor bolnavi și sorați, și pentru fapta asta și acum toți o țin în mare ciuste.“

„Dar cunosceti oamenii, la cari mergea?“

„Cum nu? Cel mai mulți sunt qileri, cari lucrează la mine.“

„Vom merge dar mâne la ei.“ Și apoi tăcu. Nu mai vorbea nimica, ci se cufundă în gânduri. După ce stătu astfel o jumătate de oră, ceru, să i-se asternă spre a mai dormi odată bine.

Celalți membri ai familiei mai rămăseră povestind multă vreme despre nenorocirea, ce ajunsese pe Blanca.

(Va urma.)

Bibliografie.

La tipografia seminariului ... edit. de ...

Otocolul cel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 50 cr. v. a., legat cu călcăi de păuză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu Pentecostarii costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copei fl. 10.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Apostolar, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Istoria universală bisericească de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Liturgieră, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Euchologiu

edițiunea a doua, revădită după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, érá legat în piele tare fl. 3.80.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericii românești unite, studiu apologetic din incidentul invectivei „Gazetei Transilvaniei“ și a dlui Nicolae Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți expedate franco 1 fl. 85 cr.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.

507 număr.
1895.

(25) 1-1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíróság 1895. évi 2058. számú végzése következtében Dr. Ronai János ügyvéd által képviselt Kramer I. czég javára Gross Reinhold ellen 224 frt 16 kr. s jár. erejéig fogantatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 420 frt — krra becsült 6 láda sodronyszegből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbírósnak 2458—1895 számú végzése folytán 224 frt 16 kr. tőkekövetelés, ennek 1895. évi február hó 1-én napjától járó 6% kamattal és eddig összesen 28 frt 10 krban bíróság már megállapított költségek erejéig helyben áperes üzletében leendő eszközlésére 1895. évi Augustus hó 30-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adadni.

Kelt Balázsfalván 1895. évi Augustus hó 12. napján.

Thát György,
kir. bírósági végrehajtó

Cu deosebită stimă cutezú a încunoscința pre Veneratulă Clerú greco-catolicú, că precum și până acum iaú asupra-mi gătirea de

iconostase, amvóne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericilor, în ce privesce lucrul de măsurii și de sculptorú, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sánte, dimpreună cu aședarea acelorú obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesou ou plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigatú recunoscere deosebită, și toate mă îndreptătescú la sperarea, că Veneratulă Clerú mă va împărtăși ocașionalminte de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să meritú renumele celú bunu, care mi-l'am câștigatu până acum.

Prin tarifulú de zone dispăréndú depártările. prin acésta oapacitatea de concurință mi-s'a măritú.

Rugándu-mé pentru prețuite comande sum
Oradea-mare, 10 Ianuariú 1892

cu deosebită stimă
Carolú Müller,

auritorú și fabric. de recuis. bisericescú.

(7) 27—?